

RAPORT Z WIZYTACJI (powtórna ocena programowa - profil praktyczny)

**dokonanej w dniu 2 marca 2019 r. na kierunku *Przedsiębiorczość i inwestycje*
prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych
na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym
realizowanych w formie studiów stacjonarnych
na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Uniwersytetu Szczecińskiego**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

**przewodniczący: dr hab. Wiesław Ciechomski - członek PKA
członkowie: prof. dr hab. Tadeusz Kufel – członek PKA**

Część I : Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 687/2017 Prezydium PKA z dnia 7 grudnia 2017 roku

W Uchwałach Nr 687/2017 sformułowano następujące zarzuty w stosunku do poszczególnych kryteriów:

1. Kryterium: **program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

Podczas wizytacji stwierdzono, że program kształcenia na ocenianym kierunku budzi następujące zastrzeżenia:

- metody i formy prowadzenia zajęć dydaktycznych nie są prawidłowo skorelowane z praktycznym profilem kształcenia i przygotowaniem absolwentów do wykonywania zawodu;
- na ocenianym kierunku efekty kształcenia przypisane praktykom zawodowym i seminarium dyplomowemu są zbyt ogólnikowe. Nie uwzględniają w wystarczającym stopniu umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych, które ma osiągnąć absolwent, zatem nie odzwierciedlają w pełni praktycznego profilu kształcenia;
- efekty kształcenia osiągnane w ramach pracy zawodowej, na podstawie których zaliczana jest praktyka zawodowa, nie są prawidłowo weryfikowane. Uczelnia nie może ograniczać się jedynie do przyjmowania, jako dowodu ich osiągnięcia jedynie wpisu do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej, bowiem sam wpis nie jest dokumentem pozwalającym na skuteczną weryfikację efektów kształcenia. Taki wpis może zawierać informacje o planowanym, a nie rzeczywiście realizowanym przedmiocie działalności;
- brakuje poprawnej metodologicznie ewaluacji miejsc odbywania praktyk, organizacji tych praktyk i ich przebiegu. Nie opracowano narzędzia do weryfikacji efektów kształcenia

osiąganych w trakcie praktyki zawodowej. Bada się opinie studentów o przebiegu tych praktyk, jednak wyniki są zagregowane na poziomie całego Wydziału, a sposób prezentacji nie pozwala na analizę odpowiedzi studentów poszczególnych kierunków;

- nie opracowano szczegółowych efektów kształcenia oddających specyfikę każdego z przedmiotów - wiele efektów przedmiotowych to kopie efektów kierunkowych;
- w przypadku niektórych przedmiotów nakład indywidualnej pracy studenta, w tym na zaliczenie jest znacznie przeszacowany (np. 30 godzin na zaliczenie języka obcego, 46 godzin na projekt w ramach przedmiotu problemy biznesu w praktyce);
- sekwencja części przedmiotów przewidzianych w planie studiów budzi zastrzeżenia. Np. przedmiot narzędzia informatyczne w małych firmach umieszczono dopiero na III roku studiów, a powinien być na roku I, ponieważ studenci potrzebują umiejętności informatycznych od początku studiów. Uzasadnione jest także rozpoczęcie nauczania języka obcego od I semestru;
- w sylabusach jako literaturę obowiązkową wymieniono publikacje z lat 90 ubiegłego wieku i wczesnych lat bieżącego, co przy dynamicznym rozwoju dyscyplin wskazanych jako źródło efektów kształcenia oraz zmian prawnych oznacza, że jest to literatura przestarzała i trudno dostępna. Przykładem są publikacje zalecane w sylabusach przedmiotów: ocena efektywności inwestycji, psychologia w zarządzaniu, metody ilościowe w zarządzaniu przedsiębiorstwem, metody twórczego rozwiązywania problemów, problemy biznesowe w praktyce. Ponadto niektóre publikacje zalecane studentom są nieadekwatne do treści przedmiotowych. Np. w sylabusie przedmiotu inwestycje zagraniczne nie uwzględniono literatury bezpośrednio dotyczącej inwestycji zagranicznych;
- pomimo zakończenia pełnego cyklu kształcenia nie dokonano analizy efektów kształcenia, jak też treści sylabusów, pod kątem potrzeb interesariuszy zewnętrznych. Dotyczy to przede wszystkim przedmiotów związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w przypadku których należy zdecydowanie dokonać zmian w zakresie efektów przedmiotowych, metod weryfikacji efektów oraz zasad kontroli i ewaluacji praktyk;

W odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia przedstawiła działania naprawcze. Władze Wydziału zadeklarowały weryfikację programu studiów na ocenianym kierunku, modyfikację efektów kształcenia dla praktyki zawodowej, włączenie przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych i studentów w prace nad weryfikacją efektów kształcenia i sylabusów przedmiotów, stworzenie formularza ilustrującego stopień realizacji efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk studenckich, opracowanie sposobów weryfikacji efektów kształcenia osiągniętych w miejscu pracy zawodowej, podpisanie umów z kolejnymi podmiotami gospodarczymi i instytucjami, w których realizowane będą praktyki, wprowadzenie kontroli miejsc odbywania praktyk oraz ich przebiegu, aktualizację literatury zalecanej w kartach przedmiotów oraz warunków zaliczenia przedmiotów, a także usunięcie dublujących się treści w sylabusach przedmiotów: Podstawy ekonomiki przedsiębiorstw i Przedsiębiorczość oraz Finansowanie małej firmy i System wspierania małej firmy). Wymienione działania miały być sukcesywnie wprowadzane w życie od roku akademickiego 2017/2018.

Prezydium przyjmując do wiadomości informacje o zmianach dokonanych przez Uczelnię w zakresie wskazanym przez Zespół oceniający PKA i deklaracje dokonywania kolejnych stwierdziło, że stopień i rezultaty tych zmian powinny zostać zweryfikowane w trakcie powtórnej oceny programowej.

2. Kryterium **skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

Kryterium skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia uzyskało ocenę zadowalającą, ponieważ w trakcie wizytacji stwierdzono, że program kształcenia ocenianego kierunku nie został dotychczas poddany kompleksowemu przeglądowi, co oznacza, że wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia nie dokonuje oceny, nie monitoruje i nie ma wpływu na doskonalenie procesu kształcenia. Ponadto działania mające na celu zapewnianie jakości powinny, w szerszym zakresie niż dotychczas, uwzględniać specyfikę wynikającą z praktycznego profilu kształcenia.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

1. Kryterium: **program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia** ocenione zostało na „*znacząco*”.

Metody i formy prowadzenia zajęć dydaktycznych na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* (PiI) zostały pozytywnie ocenione przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej (ZO PKA). Metody kształcenia są adekwatne do formy dydaktycznej zajęć. Na kierunku zajęcia prowadzone są w różnych formach z naciskiem na realizację zajęć o charakterze praktycznym. Do podstawowych metod kształcenia zaliczyć należy wykłady z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych, których celem jest realizacja efektów kształcenia w zakresie wiedzy, przede wszystkim w obszarze tworzenia, funkcjonowania przedsiębiorstwa, jego roli w otoczeniu, sposobów finansowania, zmagania się z problemami prowadzenia działalności gospodarczej itp. Zajęcia o charakterze ćwiczeń i konwersatoriów mają na celu uzupełnienie efektów kształcenia w zakresie wiedzy, jak również realizują efekty kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

W ramach zajęć w formie ćwiczeń do podstawowych metod kształcenia zaliczyć należy dyskusje w grupach, rozwiązywanie zadań, pracę nad studiami przypadków, analizy problemów, symulacje, gry, udział w projektach badawczych. Metody te, oprócz realizowania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, mają na celu uzyskanie efektów kształcenia w zakresie umiejętności praktycznych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, jak i kompetencji społecznych, przede wszystkim w zakresie umiejętności pracy w grupie, świadomości konieczności ciągłego podnoszenia własnych kompetencji, budowania postaw przedsiębiorczych oraz rozumienia potencjalnych problemów związanych z rolą małego przedsiębiorcy w gospodarce lub rolą lokalnego lidera przedsiębiorczości.

Ponadto, w ramach niektórych przedmiotów (np. podstawy ekonomiki przedsiębiorstw, problemy biznesu w praktyce, przedsiębiorczość, tworzenie i funkcjonowanie małej firmy, sprawozdawczość i analiza ekonomiczno-finansowa) prowadzone jest kształcenie w formie zajęć terenowych, w ramach których studenci odbywają wizyty w różnych przedsiębiorstwach i instytucjach wsparcia biznesu, gdzie zdobywają wiedzę i kompetencje z zakresu praktycznego prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach tej formy zajęć studenci mają szansę na dyskusje z przedsiębiorcami, poznają działalność organizacji od wewnątrz oraz mogą konfrontować zdobytą wiedzę teoretyczną z praktyką. Zajęcia prowadzone są również w formie laboratoriów, gdzie studenci uzyskują kompetencje w zakresie praktycznego wykorzystania narzędzi informatycznych do

prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. w zakresie planowania działalności, inwestycji, analizy i sprawozdawczości ekonomiczno-finansowej, symulacji zdarzeń gospodarczych, itp.

Przedstawione metody kształcenia pozwalają studentom pozyskać wszystkie obszarowe i kierunkowe efekty kształcenia zarówno w zakresie wiedzy, jak i umiejętności oraz kompetencji społecznych. Uwagi ZO PKA z wizytacji w maju 2017 roku dotyczyły braku dokumentacji zajęć terenowych i osiągniętych w ich trakcie efektów kształcenia. Kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia (KZds.JiPK) opracował i wdrożył sposób dokumentowania wizyt studyjnych ze szczególnym uwzględnieniem konieczności wskazania osiągniętych dzięki zajęciom terenowym efektów kształcenia w zakresie nabytych umiejętności i kompetencji społecznych. Po każdym spotkaniu w ramach zajęć terenowych sporządzane jest sprawozdanie, w którym wskazywane są osiągnięte efekty kształcenia. Sprawozdanie z zajęć terenowych zrealizowanych na kierunku PiI (załącznik 1 do raportu na temat podjętych działań naprawczych).

Kierunkowy Zespół zmodyfikował efekty kształcenia dla praktyki zawodowej, adekwatnie do sylwetki absolwenta kierunku oraz praktycznego profilu kształcenia. Opracowane zostały szczegółowe efekty kształcenia z naciskiem na efekty z obszaru umiejętności i kompetencji społecznych, które powinny być osiągnięte podczas odbywania praktyki zawodowej przez studentów. Wartość punktów ECTS od roku akademickiego 2017/2018 została zwiększona do 15 pkt w podziale: 4 pkt po semestrze III; 5 pkt po semestrze IV i 6 pkt po semestrze V. W zmodyfikowanym programie kształcenia wymiar godzin praktyk zawodowych określony został w wysokości 3 miesięcy (sylabus Praktyki zawodowej - załącznik 2 do raportu na temat podjętych działań naprawczych). Przyjęte rozwiązania są prawidłowe.

Jednostka wskazała wymogi merytoryczne dla prac dyplomowych pisanych w ramach realizowanych kierunków praktycznych (uchwała nr 239/06/2018 Rady Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 14 czerwca 2018r. - załącznik 3 do raportu na temat podjętych działań naprawczych) W ramach działań związanych z analizą i uaktualnieniem sylabusów, zmodyfikowano sylabus seminarium dyplomowego w szczególności w zakresie dostosowania go do profilu studiów o charakterze praktycznym (sylabus seminarium dyplomowego - załącznik 4 do raportu na temat podjętych działań naprawczych). W sylabusie rozszerzono i zmodyfikowano efekty kształcenia, tak, aby obejmowały one umiejętności niezbędne do rozwiązywania praktycznych problemów. Zmodyfikowane efekty kształcenia przedstawiają się następująco: student umie zidentyfikować praktyczne problemy związane z prowadzeniem biznesu i powiązać je z celem pracy dyplomowej, student potrafi zastosować aplikacyjne rozwiązania problemów w zakresie praktyki gospodarczej, student potrafi zastosować praktyczne metody do osiągnięcia celu pracy, student interpretuje uzyskane wyniki prac i na ich podstawie przygotowuje praktyczne rekomendacje. Rozszerzona została lista literatury uwzględniającej praktyczne aspekty rozwiązywania problemów biznesowych, w tym słowniki biznesowe, almanachy metodyczne i źródła danych ekonomiczno-gospodarczych;

W związku z uwagami i rekomendacjami PKA zawartymi w Uchwale Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 7 grudnia 2017r. oraz poprzednimi pismami dotyczącymi realizacji praktyk zawodowych na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* został przygotowany nowy sylabus praktyk zawodowych (załącznik 2 do raportu na temat podjętych działań naprawczych), który wszedł w życie od roku akademickiego 2018/2019. Zostały w nim dopracowane szczegółowe efekty kształcenia w zakresie umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych.

Doprecyzowana została dokumentacja przebiegu praktyk. Oprócz nowego sylabusa, zostały stworzone nowe, dopasowane do wymogów kierunku praktycznego dokumenty: Regulamin praktyk z uwzględnieniem kierunków praktycznych (załącznik 5 do raportu na

temat podjętych działań naprawczych) i Karta odbycia praktyki studenckiej (załącznik 6 do raportu na temat podjętych działań naprawczych).

Opracowano Ramowy program praktyk na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* - (załącznik 7 załącznik 2 do raportu na temat podjętych działań naprawczych) i rozszerzono bazę ofert praktyk dla studentów (sformalizowana współpraca z firmami). Student ma obecnie możliwość zaliczenia praktyk:

- poprzez odbycie ich w wybranym przez siebie „z rynku” lub z uczelnianej bazy (<http://www.wneiz.pl/praktyki>) i zaakceptowanym przez kierunkowego opiekuna praktyk Zakładzie Pracy.

- poprzez odbycie ich w wybranym przez kierunkowego opiekuna praktyk Zakładzie Pracy na podstawie przygotowanego Ramowego programu praktyk na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* (modele biznesowe - załącznik 7). Jego celem jest poznanie przez studenta biznesu z perspektywy modelu biznesowego. Student pozyskując i integrując wiedzę z marketingu, finansów oraz podstaw zarządzania ma możliwość analizy współczesnego przedsiębiorstwa z perspektywy składowych jego modelu biznesowego. Podczas praktyki uczy się także doboru odpowiednich narzędzi opisu i analizy różnych modeli biznesu.

Zwolnienie studenta na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu lub zaświadczenia o prowadzeniu działalności gospodarczej (załącznik 8 do raportu na temat podjętych działań naprawczych): zwolnienie studenta z obowiązku odbycia praktyki studenckiej następuje po złożeniu przez studenta oświadczenia zawierającego opis aktywności zawodowej i przypisanych im zrealizowanych efektów kształcenia. Student powinien udowodnić, że w trakcie aktywności zawodowej osiągnął przypisane praktykom efekty kształcenia.

Zmodyfikowane zostały sposoby weryfikacji efektów kształcenia osiąganych podczas praktyki zawodowej, na podstawie których zaliczana jest praktyka zawodowa. Położono nacisk na większą współpracę między zakładem pracy a kierunkowym opiekunem praktyk. W ramach tej współpracy podpisano z dwoma wybranymi podmiotami umowy (załącznik 9 do raportu na temat podjętych działań naprawczych), na mocy których zakłady pracy deklarują chęć przyjęcia studentów na praktyki. Większa liczba umów nie jest konieczna ze względu na małą liczbę studentów na kierunku. Jeśli student wybierze praktyki w Zakładzie Pracy, z którym została podpisana umowa, to będzie realizował zdania w przygotowanej formule - wg Ramowego programu praktyk na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* (modele biznesowe). Poza wspomnianymi umowami istnieje sieć kontaktów nieformalnych z podmiotami gospodarczymi, które również mogą przyjąć studentów na praktyki.

Wstępna weryfikacja miejsca, w którym odbywa się praktyka realizowana jest podczas rozmowy ze studentem. Do regulaminu praktyk zawodowych na kierunku praktycznym został wprowadzony punkt informujący o konieczności rozmowy kierunkowego opiekuna praktyk ze studentem przed podpisaniem porozumienia w sprawie organizacji praktyki zawodowej. Następnie Zakład Pracy wraz z kierunkowym koordynatorem i studentem przygotowuje plan praktyk (miejsce, zadania do wykonania, terminarz) zgodny z efektami kształcenia i na bieżąco weryfikuje jego realizację.

Narzędziem weryfikacji i kontroli jest Karta odbycia praktyki studenckiej to formularz ilustrujący stopień realizacji efektów kształcenia przewidzianych dla praktyk studenckich. Jest on na bieżąco wypełniany przez studenta wraz z koordynatorem z Zakładu Pracy.

Opiekun praktyk z ramienia WNEiZ ma możliwość kontroli studenta w miejscu odbywania praktyki - reguluje to umowa praktyk. Kontrola może odbyć się zdalnie - poprzez sprawdzenie karty odbycia praktyki studenckiej, telefonicznie oraz poprzez wizytację w Zakładzie Pracy.

Kierunkowy koordynator praktyk ma obowiązek zapoznania się i ewaluacji miejsca odbywania praktyki. Ma możliwość akceptacji lub odrzucenia propozycji praktyk, a także może zasugerować własną propozycję.

Do sylabusu oraz nowego regulaminu praktyk (uwzględniającego praktyki prowadzone na kierunku praktycznym) wprowadzono punkt mówiący o konieczności analizy zadań wykonywanych na stanowisku pracy i weryfikacji efektów kształcenia poprzez rozmowę ze studentem po odbyciu praktyki, a także analizę karty odbycia praktyki (załącznik 6 do raportu na temat podjętych działań naprawczych).

Punkt o weryfikacji efektów kształcenia za pomocą rozmowy ze studentem na koniec praktyk został wpisany do sylabusu jako obowiązkowy element zaliczenia praktyk. Dodatkowo kierunkowy opiekun praktyk ma obowiązek napisania opinii nt. przebiegu praktyki i realizacji w czasie jej trwania efektów kształcenia.

W związku z tym, że na WNEiZ US istnieją dwa kierunki praktyczne niektóre wspomniane wyżej działania (zwłaszcza nowa dokumentacja) zostały wprowadzone wspólnie z zespołem ds. Jakości Kształcenia kierunku *Gospodarka nieruchomościami*.

W trakcie okresowych przeglądów przez KZds.JiPK poprawiono treści i opracowano szczegółowe efekty kształcenia, aby w większym stopniu uwzględnić specyfikę danego przedmiotu. Wprowadzono m.in. aktualizację przedmiotowych efektów kształcenia w ramach przedmiotu Narzędzia informatyczne w małej firmie.

W odniesieniu do uwagi dotyczącej przeszacowanego nakładu pracy na zaliczenie języka obcego, zwrócono się z prośbą do jednostki odpowiedzialnej za proces kształcenia języków obcych, tj. do Akademickiego Centrum Kształcenia Językowego, o weryfikację liczby godzin przeznaczonych na zaliczenia. Zawarte w sylabusie 30 godzin przeznaczonych na zaliczenie odnosi się do całego okresu kształcenia (10 godzin na semestr). Natomiast, wysoki udział nakładu na prace projektowe w ramach przedmiotu Problemy biznesu w praktyce wynika przede wszystkim z faktu, iż przedmiot ten jest realizowany w ciągu 6 semestrów (ok. 8 godzin przeznaczonych jest na prace projektowe w ciągu jednego semestru). Kierunkowy Zespół zwrócił się do prowadzących zajęcia, aby kontrolowali tematykę prac projektowych i unikali jej zbieżności z projektami realizowanymi w ramach innych przedmiotów.

Zgodnie z zaleceniami ZO PKA przedmiot *Narzędzia informatyczne w małych firmach* został przeniesiony w planie studiów na pierwszy rok kształcenia od nowego cyklu kształcenia, tj. roku akademickiego 2018/2019.

Pozycja przedmiotu Język obcy w planie studiów regulowana jest na poziomie Uczelni. Wydział nie ma wpływu na przesunięcie w planie studiów Języka obcego na semestr pierwszy. Należy podkreślić, że na początku pierwszego semestru studenci podchodzą do obowiązkowego testu, którego celem jest zdiagnozowanie znajomości języka obcego. Ponadto, studenci mają do wyboru 5 języków obcych (j. angielski, j. niemiecki, j. francuski, j. hiszpański i j. rosyjski). Na wszystkich kierunkach studiów w US proponowanych jest 5 języków obcych do wyboru (na studiach filologicznych jest ich jeszcze więcej). Informacje na ten temat przekazywane są studentom w trakcie dnia adaptacyjnego przez opiekuna roku. Student wybiera kontynuację danego języka i najczęściej jest to język angielski. Dlatego lektoraty dotyczące nauczania pięciu języków obcych, podobnie jak na innych uczelniach, wchodzi w skład grupy przedmiotów do wyboru. Na wydziale WNEiZ i w całej uczelni istnieje możliwość łączenia studentów w ramach danej grupy językowej i jest to realizowane w praktyce. Nauka odbywa się w małych grupach lektorskich.

Uwagi PKA sformułowane na podstawie analizy prac zaliczeniowych z języka angielskiego zostały przekazane lektorom i Dyrektorowi ACKJ celem poprawy jakości kształcenia. Jednym z efektów tych działań jest uzyskanie i zamieszczenie na stronie Wydziału innowacyjnego podręcznika do samodzielnej nauki języka angielskiego, z którego mogą korzystać wszyscy studenci (http://www.wneiz.pl/studia/kierunki_jezyk_ang/ENGLISH-33_DOC_NOVISSIMA_VERSIONEMENDATA_MAIUS2017.pdf). Wymiar godzinowy lektoratów z języka obcego (120 godz.) jest minimalny, ale realnym według specjalistów

wymiarem pozwalającym na podniesienie kompetencji językowych studenta z poziomu B1 do B2. Cykl kształcenia w zakresie języka obcego na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* jest zbliżony do liczby godzin kształcenia na innych kierunkach ekonomicznych w Polsce.

Zgodnie z zaleceniami ZO PKA sformułowanymi w 2017 roku podjęto wówczas działania mające na celu wprowadzenie nowych przedmiotów prowadzonych w języku angielskim. W planie studiów w roku akademickim 2018/2019 wprowadzono 2 nowe przedmioty: *Social media in management and marketing of SME's* oraz *Risk management*. Dzięki temu studenci będą stymulowani do aktywnego korzystania z języka obcego nie tylko w ramach lektoratów.

Kierunkowy Zespół dokonuje corocznej analizy treści sylabusów, zwracając uwagę prowadzącym przedmioty na aktualizację spisu literatury. Jednocześnie należy wziąć pod uwagę, iż wiele znamienitych, starszych pozycji literaturowych stanowi podstawę wiedzy ekonomicznej dla studentów, stąd ich występowanie w sylabusach jest konieczne (załącznik 10 - wskazane przez Zespół Oceniający PKA przykładowe zaktualizowane sylabusy).

W roku akademickim 2018/2019 po raz pierwszy dokonano okresowego przeglądu i doskonalenia programu kształcenia na kierunku PiI. Przeprowadzono analizę efektów kształcenia, jak i treści sylabusów pod kątem potrzeb interesariuszy zewnętrznych. Ponadto, członkowie Konsultacyjnej Rady Praktyków przypisani do kierunku i reprezentujący takie firmy jak: PFP, ZARR, Żegluga Polska S.A., Kino Pionier, Hotele Zachodniopomorskie sp. z o.o., Stowarzyszenie absolwentów MBA, oceniają program, efekty kształcenia i sugerują ewentualne modyfikacje programu kształcenia. W procesie oceny kierunku kształcenia brali udział czynnie przedstawiciele Konsultacyjnej Rady Praktyków, którzy mieli w szczególności wpływ na przedmioty związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, np. praktyka zawodowa, problemy biznesu w praktyce. Na modyfikacje programu kształcenia wpływ ma również Samorząd Studencki.

Dublowane treści w sylabusach przedmiotów (podstawy ekonomiki przedsiębiorstw i przedsiębiorczość oraz finansowanie małych firm i system wspierania małej firmy) zostały usunięte, czego dowodzą zaktualizowane sylabusy – załącznik 11 do raportu na temat podjętych działań naprawczych.

II. Kryterium skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Program nauczania na kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje* został poddany kompleksowemu przeglądowi. Przegląd ten został dokonany w oparciu o poniższe dokumenty:

1. Uchwała Senatu Uczelni nr 90/2011 z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie *Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Szczecińskim*.
2. Uchwała Rady WNEiZ US z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie *zatwierdzenia zmodyfikowanego Wewnętrznego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia*.

Została również przeprowadzona ocena skuteczności wewnętrznego systemu (załącznik 12 – okresowy przegląd i doskonalenie programów kształcenia PiI do raportu naprawczego). Podjęte działania naprawcze ocenia się pozytywnie.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach bezpośrednio związanych z kierunkiem studiów, jakie zaistniały w okresie między przeprowadzeniem przez zespół oceniający PKA oceny zakończonej uchwałą wymienioną w części I, a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Oprócz opisanych wyżej zmian, w okresie między przeprowadzeniem przez Zespół Wizytujący PKA oceny a otrzymaniem zawiadomienia o powtórnej ocenie jakości kształcenia, w Uczelni dokonane zostały zmiany, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia – zarówno w wymiarze ogólnouczelnianym, jak dla samego ocenianego kierunku.

Studenci kierunku PiI aktywnie uczestniczą w wydarzeniach organizowanych na WNEiZ, np.: w terminie 22-23 maja 2018 roku na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego przy ul. A. Mickiewicza 64 odbyła się IX Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Economy, Management, Environment”. Konferencja była zorganizowana przez pracowników Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania oraz Koło Naukowe Ekonomiki Przedsiębiorstw. W ramach konferencji, przeprowadzono łącznie siedem sesji, podczas których zaprezentowano 29 wystąpień. W ramach trzech paneli anglojęzycznych wygłoszono 14 referatów, a w czterech sesjach 9 polskojęzycznych przedstawiono 15 wystąpień.

Studenci kierunku PiI uczestniczyli aktywnie w „Spring Workshop in Management” zorganizowanych przez pracowników Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstw Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Koło Naukowe Ekonomiki Przedsiębiorstw. Warsztaty odbyły się terminie 7-8.06.2018 r. w Świnoujściu.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompleksowości wprowadzonych zmian

Zespół Wizytujący PKA pozytywnie ocenia skuteczność i kompleksowość wprowadzonych zmian. Ważnym elementem wizytacji było spotkanie Zespołu Oceniającego PKA z władzami Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego, na którym obecnych było 6 nauczycieli akademickich, w tym Pan Dziekan, Prodziekani i inne osoby pełniące funkcje związane z organizacją procesu naukowo-dydaktycznego na wizytowanym kierunku *przedsiębiorczość i inwestycje*. Podjęte w minionych 2 latach działania naprawcze przyczyniły się między innymi do znacznie lepszych wyników rekrutacyjnych.

1. Ogólna ocena spełnienia kryteriów powtórnej oceny programowej

Kryterium ¹	Ocena stopnia spełnienia kryterium uzasadniająca wydanie oceny warunkowej ² Zadowolająca/ Częściowa	Ocena stopnia spełnienia kryterium po powtórnej ocenie programowej ² Wyróżniająca / W pełni / Zadowolająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	Zadowolająco	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości	Zadowolająco	W pełni

¹ Należy podać ocenę stopnia spełnienia jedynie tych kryteriów, które uzasadniały wydanie oceny warunkowej.

² W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.